

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Opolu

LOP.410.7.2.2024

Pan bryg. Dariusz Kulawinek
Komendant Powiatowy Państwowej Straży
Pożarnej

Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej
w Brzegu
ul. Saperska 16
49-300 Brzeg

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/24/030 – Przygotowanie do działań specjalistycznych grup ratowniczych Państwowej Straży Pożarnej

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Brzegu ¹ , ul. Saperska 16, 49- 300 Brzeg
Kierownik jednostki kontrolowanej	bryg. Dariusz Kulawinek, Komendant KP PSP w Brzegu ² – od 29 lipca 2022 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Organizacja specjalistycznych grup ratowniczych³ w poszczególnych dziedzinach ratownictwa, w tym na czas wprowadzania stanów nadzwyczajnych2. Stan kadrowy, organizacja szkolenia i kwalifikacje strażaków ratowników SGR3. Wyposażenie SGR i strażaków ratowników4. Utrzymywanie przez SGR nominalnej gotowości operacyjnej5. Sprawowanie przez Komendanta Powiatowego PSP nadzoru nad przygotowaniem i funkcjonowaniem SGR
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2023 r. do dnia zakończenia czynności kontrolnych. Kontrolą objęto również dokumenty wytworzone wcześniej, niezbędne dla realizacji celu kontroli
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁴
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Opolu
Kontroler	Paweł Toczek, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LOP/55/2024 z 27 maja 2024 r.

(akta kontroli str. 1)

¹ Dalej: Komenda lub KP PSP w Brzegu.

² Dalej: Komendant.

³ Dalej: SGR lub Grupa/Grupy.

⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia przygotowanie do działań SGR utworzonych w KP PSP w Brzegu. W okresie objętym kontrolą, Komendant KP PSP w Brzegu zorganizował działania SGR w sposób umożliwiający prawidłową realizację zadań ratowniczych, zarówno w ramach Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego, jak i w sytuacjach wprowadzania stanów nadzwyczajnych. Zapewniony został także odpowiedni stan kadrowy, a poziom wykszolenia i kwalifikacji strażaków spełniał wymagania wynikające z zasad utrzymania gotowości operacyjnej. Wyposażenie SGR umożliwiało skuteczne prowadzenie działań, a Komendant dbał o utrzymanie sprzętu w dobrym stanie technicznym. Pomimo wykazanych niedoborów w wyposażeniu, Komendant zapewnił utrzymanie odpowiedniego poziomu gotowości operacyjnej oraz rzetelnie nadzorował przygotowanie i funkcjonowanie grup, realizując zalecenia z przeprowadzonych inspekcji. Działania Komendanta w zakresie organizacji, przygotowania i funkcjonowania SGR były zgodne z obowiązującymi przepisami oraz adekwatne do potrzeb operacyjnych jednostki.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

1. Regulacje prawne i organizacja funkcjonowania SGR na terenie powiatu brzeskiego

Opis stanu faktycznego

1.1. Na terenie działania KP PSP w Brzegu, w oparciu o dwie jednostki ratowniczo-gaśnicze Państwowej Straży Pożarnej⁶, na podstawie decyzji nr 63/2022/WR⁷ oraz rozkazów⁸ Opolskiego Komendanta Wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej w Opolu⁹, powołane zostały dwie SGR, tj.: a/ Specjalistyczna Grupa Ratownictwa Technicznego Brzeg¹⁰ o nominalnym poziomie gotowości operacyjnej „B”¹¹, oraz b/ Specjalistyczna Grupa Poszukiwawczo-Ratowniczą Brzeg¹² o nominalnym poziomie gotowości operacyjnej „A”. Decyzją nr 3/2024/WPO z dnia 18 stycznia 2024 r. OKW PSP w Opolu dokonał zmiany wymaganego poziomu gotowości SGRT Brzeg na „A” i „B”. Zgodnie z treścią opracowanych przez KP PSP w Brzegu dokumentów: Powiatowego Planu Ratowniczego¹³, Analizy Zagrożeń Powiatu Brzeskiego¹⁴ oraz Analizy Zabezpieczenia Operacyjnego¹⁵, powiat brzeski znajdował się w obszarze chronionym następujących specjalistycznych grup ratowniczych spoza terenu działania ww. jednostki: 1) ratownictwa chemiczno-ekologicznego¹⁶,

⁵ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁶ Dalej: JRG PSP.

⁷ Z dnia 11 października 2022 r. w sprawie powołania specjalistycznych grup ratowniczych na terenie województwa opolskiego.

⁸ Były to rozkazy o numerach: 62/2022/WR z dnia 26 października 2022 r., 44/2023/WPO z dnia 18 lipca 2023 r. oraz 4/2024/WPO z dnia 18 stycznia 2024 r. w sprawie zorganizowania obwodu operacyjnego Opolskiego Komendanta Wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej.

⁹ Dalej: OKW PSP w Opolu.

¹⁰ Dalej: SGRT Brzeg lub SGRT, zorganizowana została w JRG PSP nr 1 w Brzegu.

¹¹ Oznaczenia literowe gotowości operacyjnej wskazują poziom zdolności danej grupy do realizacji określonych dla danego poziomu zadań poprzez utrzymywanie w gotowości, na każdej zmianie, określonej dla danego poziomu liczby ratowników posiadających odpowiednie kwalifikacje, utrzymywanie w gotowości technicznej określonej liczby i rodzajów pojazdów oraz pozostałego wyposażenia ratowniczego. Litera A, B, C, D oznaczają kolejne poziomy gotowości do realizacji zadań w zakresie ratownictwa specjalistycznego.

¹² Dalej SGPR Brzeg lub SGPR, zorganizowana została w JRG PSP nr 2 w Grodkowie.

¹³ Dokument opracowany w lutym 2024 r. przez KP PSP w Brzegu, dalej: plan ratowniczy.

¹⁴ Dokument opracowany w styczniu 2024 r. przez KP PSP w Brzegu, dalej: analiza zagrożeń.

¹⁵ Dokument opracowany w lutym 2024 r. przez KP PSP w Brzegu, dalej: zabezpieczenie operacyjne.

¹⁶ W zakresie poziomu gotowości A – SGRChem Opole, poziomu B – SGRChem Wrocław 3, C – SGRChem Katowice – Piotrowice, D- SGRChem Gliwice Łabędy.

2) ratownictwa wodnego¹⁷, 3) ratownictwa technicznego¹⁸, 4) działań poszukiwawczo-ratowniczych¹⁹. SGPR Brzeg zabezpieczała natomiast powiaty spoza województwa opolskiego, tj.: powiat strzebiński oraz oławski – zgodnie z mapami obszarów chronionych. Komendant nie wnioskował do Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej o odstępstwa w sprawie zorganizowania i funkcjonowania SGR na terenie KP PSP w Brzegu.

Komendant wyjaśnił, że dla powiatu brzeskiego nie został określony docelowy plan sieci jednostek ratownictwa specjalistycznego PSP. KP PSP w Brzegu bazowała na „Krajowym planie rozwoju sieci jednostek ratownictwa specjalistycznego Państwowej Straży Pożarnej na lata 2022-2024” opracowanym we wrześniu 2022 r. przez Komendę Główną PSP²⁰.

(akta kontroli str. 63-127, 130, 167, 228-247, 268-269, 775-797)

1.2. W okresie objętym kontrolą, w obrębie powiatu brzeskiego, na czas wprowadzania stanów nadzwyczajnych, w tym stanu wojennego, nie przewidywano zmian dotyczących sposobu realizacji działań ratowniczych w poszczególnych dziedzinach ratownictwa Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego²¹ na poziomach: podstawowym i specjalistycznym. Komendant wyjaśnił, że procedura podwyższania gotowości operacyjnej jednostek KSRG na terenie powiatu brzeskiego opierała się na „Zasadach postępowania służb dyżurnych stanowisk kierowania KW PSP oraz KP PSP w przypadku otrzymania ostrzeżeń meteorologicznych lub hydrologicznych wydanych przez IMGW-PIB”²² oraz „Zasadach podwyższania gotowości operacyjnej”²³. Na podstawie tych dwóch dokumentów mogło nastąpić podwyższanie stanu osobowego KP PSP w Brzegu lub zmian w trybie pełnienia służby. W okresie kontroli innych zmian organizacyjnych nie przewidywało się. W sytuacji, gdyby siły i środki Państwowej Straży Pożarnej²⁴ były niewystarczające, procedury przewidywały uruchomienie obwodów operacyjnych wraz z Wojskami Obrony Terytorialnej²⁵ określonych w drodze zawartego porozumienia pomiędzy WOT a KG PSP. W przypadku wprowadzenia stanu wojennego realizacja zadań wynikałaby z decyzji i poleceń KG PSP, a dokumentem to regulującym był „Plan podziału zadań Host Nation Support (HNS) w PSP”²⁶. Komendant dodał, że ze względu na fakt, iż SGR funkcjonują na bazie SiŚ PSP, to w sytuacji stanu wojennego funkcjonowałyby w normalny sposób, ponieważ każdy funkcjonariusz podejmujący służbę był reklamowany od powołania do czynnej służby wojskowej, przez co Komendant posiadał wiedzę w temacie potencjału operacyjnego PSP. Nie przewidywało się także wzmocnienia stanu osobowego o funkcjonariuszy będących na świadczeniu emerytalnym.

(akta kontroli str. 130, 628-671)

1.3. Dane zawarte w opracowanym w KP PSP w Brzegu planie ratowniczym dotyczące SGR były aktualne, co do liczby i rodzajów obszarów chronionych. Powyższy plan obejmował: a/ charakterystykę powiatu brzeskiego, b/ wykaz zadań realizowanych przez podmioty ratownicze oraz inne podmioty mogące wspomagać

¹⁷ W zakresie specjalistycznego ratownictwa wodnego dla poziomu A – SGRW Opole, AS, B, BS – SGRW Wrocław 9; specjalistycznego ratownictwa wodno-nurkowego dla poziomu A – SGRW-N Opole, AB – SGRW-N Wrocław 1, ABC – SGRW-N Wrocław 1 – Legnica 1, ABCchem – SGRW-N Przemyśl, a także w zakresie Specjalistycznej Grupy Sonarowej – SGS Paczków.

¹⁸ W zakresie ratownictwa technicznego dla poziomu AB – SGRT Brzeg, C – SGRT Wrocław 4.

¹⁹ W zakresie ratownictwa poszukiwawczego dla poziomu A – SGPR Brzeg, BC – SGPR Wałbrzych.

²⁰ Dalej: KG PSP.

²¹ Dalej KSRG, <https://www.gov.pl/web/kgpsp/ksrg>.

²² KG PSP, Warszawa, 2024 r., <https://www.gov.pl/web/kgpsp/dokumentacja-operacyjna>.

²³ KG PSP, Warszawa, 2012 r.

²⁴ Dalej: SiŚ PSP.

²⁵ Dalej: WOT.

²⁶ KG PSP, Warszawa, 2019 r., <https://www.gov.pl/web/kgpsp/dokumentacja-operacyjna>.

organizację działań ratowniczych, c/ zadania innych podmiotów mogących wspomagać organizację działań ratowniczych, d/ wykaz zadań realizowanych przez SGR, e/ zbiór zalecanych zasad i procedur ratowniczych wynikających z zadań realizowanych przez KSRG, f/ dane teleadresowe podmiotów KSRG i jednostek ochrony przeciwpożarowej niewłączonych do KSRG oraz innych podmiotów mogących wspomagać organizację działań ratowniczych, dane teleadresowe komend i jednostek ratowniczych PSP, g/ dane teleadresowe włączonych i nie włączonych do KSRG jednostek ochotniczych straży pożarnych, h/ wykaz sił i środków podmiotów KSRG i ochrony przeciwpożarowej niewłączonych do KSRG, KP PSP w Brzegu oraz jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych, i/ graficzne przedstawienie obszarów chronionych w tym przez SRG, wykaz oraz graficzne przedstawienie lokalizacji zakładów o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, j/ wnioski z analizy zabezpieczenia operacyjnego oraz zagrożeń powiatu.

Zasady alarmowania oraz dysponowania SGR do działań ratowniczych uregulowano w „Planach organizacyjnych oraz utrzymania stałej gotowości”. Komendant wyjaśnił, że *KP PSP w Brzegu nie uczestniczyła w okresie objętym kontrolą we współpracy transgranicznej, a na terenie powiatu brzeskiego specjalistyczne jednostki ratownicze państw sąsiednich nie prowadziły działań.*

(akta kontroli str. 65-66, 92, 130, 132-227, 773)

1.4. Dla obu SGR utworzonych na obszarze działań KP PSP w Brzegu zostały opracowane i zaktualizowane przez ich dowódców „Plany organizacyjne oraz utrzymania stałej gotowości na lata 2023-2025”²⁷. W treści tych dokumentów określono miejsce stacjonowania grupy oraz jej strukturę organizacyjną, w tym podział SiŚ. Ujęto też: wykaz dowódców i członków grupy wraz z posiadanymi kwalifikacjami i uprawnieniami, trzyletni harmonogram szkoleń oparty na wymogach kwalifikacyjnych przyjętych w KSRG, roczny harmonogram szkoleń określonych w wymogach kwalifikacyjnych przyjętych w poszczególnych zasadach ratownictwa specjalistycznego, szczegółowe zasady alarmowania i dysponowania grup, harmonogram zakupów sprzętu ratowniczego w planie trzyletnim, wykaz sprzętu będącego na wyposażeniu grup, wykaz sprzętu wymagającego legalizacji i okresowych przeglądów, plany i realizację ćwiczeń doskonalenia zawodowego grup specjalistycznych oraz kartę aktualizacji. Opracowane plany organizacyjne przygotowano z zachowaniem elementów określonych w zasadach organizacji działań KSRG w poszczególnych dziedzinach ratownictwa²⁸ przyjętych przez KG PSP.

(akta kontroli str. 63-127)

1.5. W okresie objętym kontrolą, w realizacji zadań związanych z organizacją i funkcjonowaniem SGR nie występowały trudności ani ograniczenia.

(akta kontroli str. 130)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

W kontrolowanym okresie, w KP PSP w Brzegu w prawidłowy sposób wdrożono i zorganizowano działania SGR na terenie powiatu brzeskiego, a Plan ratowniczy był aktualizowany. W prawidłowy sposób przygotowano też plany organizacyjne regulujące funkcjonowanie grup specjalistycznych, w tym w zakresie zabezpieczenia obszaru chronionego w przypadku ich udziału w działaniach.

²⁷ Dalej: plan organizacyjny.

²⁸ Były to: Zasady organizacji ratownictwa technicznego w krajowym systemie ratowniczo-gaśniczym. KG PSP, Warszawa, październik 2021 r., www.gov.pl/web/kgpsp/zasady-organizacji-rat-tech; oraz Zasady organizacji działań poszukiwawczo-ratowniczych w krajowym systemie ratowniczo-gaśniczym. KG PSP, Warszawa, kwiecień 2023 r. www.gov.pl/web/kgpsp/zasady-organizacji-dpr.

2. Stan kadrowy, organizacja szkolenia i kwalifikacje ratowników SGR

Opis stanu faktycznego

2.1. Komendant Główny PSP w *Zasadach organizacji działań KSRG w poszczególnych dziedzinach ratownictwa*, określił minimalną liczbę strażaków ratowników tworzących SGR w zależności od poziomu gotowości operacyjnej²⁹. Według stanu na 30 czerwca 2024 r. liczba strażaków wchodząca w skład poszczególnych SGR z powiatu brzeskiego odpowiadała minimalnej liczbie wymaganej dla nominalnej gotowości operacyjnej przypisanej danej SGR. Stan liczbowy etatowy i faktyczny³⁰ strażaków wchodzących w skład poszczególnych SGR według stanu na 30 czerwca 2024 r. wynosił odpowiednio: a/ SGRT Brzeg o poziomie gotowości A i B – 59 i 55; b/ SGPR Brzeg - o poziomie gotowości A – 18 i 22. Komendant wyjaśnił, że *analizowano stany liczbowe normatywne i faktyczne SGR oraz podejmowano działania celem zapewnienia właściwej liczby strażaków ratowników, poprzez sporządzanie w okresach 3 letnich planów organizacyjnych oraz utrzymania gotowości każdej SGR. Tworzono także roczne i trzyletnie harmonogramy szkoleń grup, które określały jakie było faktyczne zapotrzebowanie na strażaków ratowników.*

(akta kontroli str. 322-325, 674-676)

2.2. Komendant analizował kwalifikacje personelu, uwzględniając ukończone szkolenia przez strażaków ratowników, a informacje dotyczące potrzeb w tym zakresie ujmowano w planach organizacyjnych Grup. W dokumentach tych określono składy osobowe grup wraz z kwalifikacjami i uprawnieniami, a także harmonogramy szkoleń³¹. Według stanu na dzień 30 czerwca 2024 r. Komendant nie zgłaszał do KG PSP potrzeb szkoleniowych w zakresie posiadanych kwalifikacji dla SGPR³². W związku z potrzebą podnoszenia kwalifikacji członków SGRT zgłoszono natomiast do szkoleń trzy osoby - w ramach szkolenia hakowego oraz 18 osób - w zakresie szkolenia z przemieszczania gabarytów. Z uwagi na ograniczone możliwości szkoleniowe, zgłoszenia te nie zostały uwzględnione przez KG PSP. Komendant wyjaśnił, że *w celu uzupełnienia braków w wyszkoleniu zgłaszano zapotrzebowanie poprzez tabelę online obsługiwaną przez KG PSP. Liczba przyznanych miejsc na szkolenie nie była tożsama z zapotrzebowaniem, w związku z czym, szkolono strażaków zgodnie z ich liczbą. Część szkoleń organizowano przez KP PSP w Brzegu we współpracy z KW PSP (hakowego, operatora sprzętu).*

²⁹ Zasady organizacji działań KSRG w poszczególnych dziedzinach ratownictwa określały szczegółowo liczebność nominalną każdej SGR dla danego poziomu gotowości operacyjnej oraz minimalne stany osobowe poziomów grup w celu zapewnienia gotowości operacyjnej, z zastrzeżeniem, że jeżeli liczba strażaków-ratowników w SGR była wystarczająca do spełnienia warunku minimalnych stanów osobowych (danych) poziomów grup w celu zapewnienia gotowości operacyjnej, grupa nie musiała spełniać warunku liczebności nominalnej. Zgodnie z zasadami organizacji działań SGPR poziomu gotowości „A” powinna składać się z co najmniej 18 strażaków ratowników, a SGRT dla poziomu gotowości „A” i „B” powinna się składać z co najmniej 36 strażaków lub ratowników.

³⁰ Etatowa liczba ratowników SGR wynikała z Zasad organizacji działań KSRG w poszczególnych dziedzinach ratownictwa i określała minimalną liczbę ratowników, którzy powinni być w jej składzie. Natomiast faktyczna liczba ratowników wynikała z decyzji ratowników wchodzących w skład macierzystej dla grupy jednostki ratowniczo-gaśniczej, którzy posiadając odpowiednie kwalifikacje wstąpili do SGR i brali udział w przypisanych jej specjalistycznych działaniach ratowniczych.

³¹ Były to: trzy letni harmonogram szkoleń (prognoza potrzeb szkoleniowych) w oparciu o wymogi kwalifikacyjne przyjęte w KSRG oraz roczny harmonogram szkoleń w oparciu o wymogi kwalifikacyjne przyjęte w poszczególnych zasadach ratownictwa specjalistycznego.

³² Ostatnie szkolenie zawodowe odbyło się 28 maja 2023 r. w zakresie obsługi elektronicznych urządzeń do lokalizacji osób zasypanych SPRL0L, a udział w nim wzięło dwóch członków grupy.

Obie grupy specjalistyczne spełniały wymagania określone w zasadach organizacyjnych w zakresie posiadanych kwalifikacji odpowiednich dla utrzymania gotowości operacyjnej. SGPR³³, na dzień 30 czerwca 2024 r., składała się z 22 strażaków ratowników, z których każdy posiadał kwalifikacje operatora urządzeń lokalizacyjnych, 13 posiadało zezwolenie na kierowanie pojazdami uprzywilejowanymi. SGRT³⁴, na dzień 30 czerwca 2024 r., składała się z 55 strażaków ratowników, z czego 52 posiadało uprawnienia hakowego, 26 - uprawnienia do obsługi pojazdów samochodowych stanowiących wyposażenie grupy, a 11 - uprawnienia do obsługi sprzętu specjalistycznego. Żaden ze strażaków ratowników nie posiadał ukończonego szkolenia z przemieszczania gabarytów. Komendant wyjaśnił, że *zasady organizacji ratownictwa technicznego aktualizowano w październiku 2021 r. i w nich zawarto wymóg dodatkowego szkolenia w zakresie przemieszczania gabarytów. Pomimo zgłaszania przez KP PSP w Brzegu zapotrzebowania na szkolenie w tym zakresie, nie było możliwości zorganizowania kursów ze względu na brak programu szkolenia przygotowanego przez KG PSP. Program opracowano i zatwierdzono przez KG PSP 29 kwietnia 2024 r., a szkolenie odbyć się mogło tylko w szkole lub ośrodku szkoleniowym PSP ujętym w ww. programie. SGRT w Brzegu, pomimo braku szkolenia, działała w tym zakresie w sposób normalny, ponieważ 21 strażaków posiadało kwalifikacje wydane przez UDT³⁵ do obsługi żurawi samojezdnych, a są to możliwie najwyższe kwalifikacje w zakresie przemieszczania gabarytów.* (akta kontroli str. 63-127, 322-328, 674-683)

2.3. W okresie objętym kontrolą, Komendant wdrożył i realizował zasady doskonalenia zawodowego strażaków ratowników wchodzących w skład odpowiednich SGR. Dla obu JRG PSP w Brzegu prowadzono dziennik doskonalenia zawodowego, który był podstawą dla utworzenia rocznych planów ćwiczeń doskonalenia zawodowego obu grup specjalistycznych. Plany te przyjęto i realizowano z zachowaniem wymaganych terminów³⁶. W ramach funkcjonowania SGPR Brzeg zaplanowano po dziewięć tematów ćwiczeń doskonalących na lata 2023-2024. W 2023 r. zrealizowano wszystkie zaplanowane ćwiczenia, a w I połowie 2024 r. - pięć. W ramach doskonalenia zawodowego członków SGRT Brzeg, zaplanowano na lata 2023-2024 odpowiednio 12 i osiem tematów ćwiczeń doskonalących. W 2023 zrealizowano wszystkie ćwiczenia, a w I połowie 2024 r. cztery (z pięciu w zaplanowanych w tym okresie ćwiczeń, z uwagi na przeniesienie na miesiąc wrzesień warsztatów z SGRT Wrocław-4 zaplanowanych w miesiącu czerwcu). W rocznych planach obu grup specjalistycznych uwzględniono i zaplanowano ćwiczenia łączące różne grupy, w celu doskonalenia współpracy podczas działań ratowniczych. Komendant wyjaśnił, że *doskonalenie zawodowe dowódców obu SGR odbywało się poprzez udział w ćwiczeniach, odprawy służbowe dotyczące ich podsumowania, natomiast dokumentacja ćwiczeń znajdowała się u ich organizatorów.*

(akta kontroli str. 335-599, 692, 773)

³³ Zgodnie z zasadami organizacji działań SGPR poziomu gotowości „A” powinna składać się z co najmniej 18 strażaków ratowników w tym: 18 strażaków o kwalifikacjach strażak ratownik operator urządzeń lokalizacyjnych, z czego sześciu strażaków powinno posiadać zezwolenie na kierowanie pojazdami uprzywilejowanymi.

³⁴ Zgodnie z zasadami organizacji działań SGRT dla poziomu gotowości „A” i „B” powinna składać się z co najmniej 36 strażaków lub ratowników, w tym co najmniej 18 z uprawnieniami hakowego oraz dziewięciu z uprawnieniami do obsługi pojazdów samochodowych i sprzętu specjalistycznego stanowiących wyposażenie grupy, ponadto dziewięć osób powinno być dodatkowo przeszkolonych w zakresie przenoszenia gabarytów.

³⁵ Urząd Dozoru Technicznego.

³⁶ Zgodnie z punktem 2.1. Zasad organizacji doskonalenia zawodowego w PSP zatwierdzonych przez KG PSP (obowiązujących od 1 grudnia 2016 r.), w terminie do 15 grudnia roku poprzedzającego rok szkoleniowy, dowódca grupy po uzyskaniu akceptacji KP PSP, przekazuje do zatwierdzenia przez KW PSP roczny plan realizacji ćwiczeń doskonalenia zawodowego SGR.

2.4. W latach 2023-2024 (do 30 czerwca) w KP PSP w Brzegu zaplanowano i przeprowadzono cztery ćwiczenia ratownicze dla SGR. I tak: a/ 29 marca 2023 r., o tematyce „Realizacja działań specjalistycznych Lubuskie żywioty 2023” z zakresu „ratownictwa chemicznego, technicznego, wysokościowego, wodno-nurkowego oraz działań poszukiwawczo-ratowniczych”³⁷, b/ 24 kwietnia 2023 r., w zakresie „stabilizacji wykopów i konstrukcji, pojazdów oraz podnoszenia, unoszenia i przemieszczania obiektów gabarytowych takich jak autobusy i żelbetowe płyty konstrukcyjne”³⁸, c/ 13 czerwca 2023 r. w zakresie „udzielanie kwalifikowanej pierwszej pomocy podczas wypadku masowego, doskonalenie umiejętności działań z zakresu ratownictwa technicznego przy zdarzeniach komunikacyjnych oraz współpracy ze służbami i instytucjami”³⁹, d/ 29 września 2023 r., w zakresie „poszukiwanie osób zaginionych z wykorzystaniem geofonu i kamery wziernikowej z elementami stabilizacji konstrukcji budowlanych, wykonaniem dostępu do uszkodzonych i ich ewakuacji”⁴⁰. W Komendzie dokonywano analizy ćwiczeń ratowniczych⁴¹ przeprowadzonych w danym roku, nie formułując wniosków w stosunku do SGR.

(akta kontroli str. 298, 329-330, 693-703)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Stan kadrowy obu SGR działających w strukturach KP PSP w Brzegu, był zgodny z obowiązującymi wymaganiami, a poziom wykształcenia oraz posiadane kwalifikacje strażaków - z zasadami dotyczącymi utrzymania ustalonego poziomu gotowości. Komendant rzetelnie wdrożył i realizował działania na rzecz doskonalenia zawodowego członków SGR, w tym poprzez zapewnienie udziału w specjalistycznych ćwiczeniach ratowniczych. Zgłaszane przez Komendanta do KG PSP potrzeby szkoleniowe - dotyczące problematyki przemieszczania gabarytów - nie zostały jednak w pełni zaspokojone, co wynikało z ograniczonej liczby miejsc na takich szkoleniach.

OBSZAR

3. Wyposażenie SGR i strażaków ratowników

Opis stanu
faktycznego

3.1. W okresie objętym kontrolą, Komendant ustalił normatyw wyposażenia SGR zgodny z zasadami organizacji ratownictwa KSRG w danej dziedzinie. Tabela wyposażenia była ustalana w uzgodnieniu z Komendantem Wojewódzkim PSP nie rzadziej niż raz na pięć lat, a ostatnie uzgodnienia odbyły się 18 stycznia 2024 r. Tabelę wyposażenia przygotowano także wraz z planem organizacyjnym dla każdej z SGR na lata 2023-2025, uwzględniając przy tym analizy zabezpieczenia operacyjnego na obszarze powiatu brzeskiego.

Komendant wyjaśnił, że *normatyw wyposażenia aktualizowany był przy każdej zmianie zasad organizacji, a jego poziom był analizowany, w związku z czym wynikała potrzeba uzupełnienia sprzętu po wprowadzeniu zmian w zasadach organizacji dotyczących minimalnego wyposażenia, których dokonano w latach 2021 dla SGRT i 2023 dla SGPR.*

(akta kontroli str. 248-281, 298, 675, 772, 853-858)

³⁷ Zorganizowała je KW PSP Lubuskie w Nowogrodzie Bobrzańskim, a udział w nich wzięła SGRT Brzeg.

³⁸ Zorganizowano je w Miliczu przez KW PSP Wrocław, a uczestnikiem była SGRT Brzeg.

³⁹ Organizatorem była KW PSP Opole, przeprowadzono je w miejscowości Olesno przy uczestnictwie SGRT Brzeg.

⁴⁰ Zorganizowane przez KP PSP Brzeg oraz KW PSP Opole w miejscowości Goświnowice z udziałem obu grup tj. SGPR Brzeg oraz SGRT Brzeg.

⁴¹ Dokument podsumowujący wszystkie przeprowadzone ćwiczenia ratownicze przez obie JRG w Brzegu, a przygotowany w danym roku za rok poprzedzający.

3.2. Stan wyposażenia w pojazdy, sprzęt ratowniczy SGRT Brzeg i SGPR Brzeg oraz środki ochrony osobistej strażaków ratowników zapewniał realizację zadań i wykonywanie specjalistycznych czynności ratowniczych. Według stanu na 30 czerwca 2024 r. ww. SGR posiadały jednak niedobory sprzętu i wyposażenia określonego w *Zasadach organizacji działań KSRRG w poszczególnych dziedzinach ratownictwa*, tj. technicznego i poszukiwawczo-ratowniczego. I tak, w przypadku:

a/ SGPR Brzeg – spośród 227 pozycji wyposażenia niedobory stwierdzono w zakresie siedmiu pozycji, tj. brakowało: 13 kasków ochronnych z goglami ochronnymi, 18 kompletów bielizny termoaktywnej - wersji z długim rękawem i długimi nogawkami, 18 kompletów koszulek typu „T-shirt” w kolorze zgodnym z nowym umundurowaniem, 18 kominiarek termoaktywnych, 15 nakolanników, 18 dobowych plecaków podręcznych oraz trzech latarek ręcznych⁴²;

b/ SGRT Brzeg – spośród 122 pozycji wyposażenia niedobory stwierdzono w zakresie siedmiu pozycji, tj. brakowało: jednego samochodu ratownictwa technicznego (SRt), jednego cylindra rozpięającego zasilanego akumulatorem, dwóch podnośników stopowych hydraulicznych o nośności min. 100kN, dwóch poduszek pneumatycznych o nośności min. 80 kN, jednego klucza hydraulicznego typu „Żaba”, jednego zblocza linowego podwójnego z ruchomymi okładzinami 4x12 t. oraz jednego zblocza linowego podwójnego z ruchomymi okładzinami 2x15 t.

W związku z posiadaniem niedoborem w ww. zakresie lub koniecznością zwiększenia potencjału operacyjnego, dowódcy Grup określili w planach organizacyjnych SGR potrzeby i harmonogramy zakupów sprzętu ratowniczego.

W wyniku przeprowadzonych oględzin stwierdzono, że wyposażenie obu SGR było dobrze utrzymane, czyste, sprawne technicznie i prawidłowo ukompletowane. Pojazdy znajdowały się w odpowiednio utrzymywanych pomieszczeniach garażowych, wyposażonych w oświetlenie i odciągi spalin.

Komendant wyjaśnił, że w KP PSP Brzeg dokonywano na bieżąco analiz kompletności wyposażenia SGR, w związku z czym wynikała konieczność zakupu wyposażenia po ówczesnym zgłoszeniu zapotrzebowania przez dowódców grup z uwzględnieniem możliwości budżetowych. Przyczyną posiadanych braków były wprowadzone zmiany zasad organizacji ratownictwa w danej dziedzinie. Wykazane braki w wyposażeniu nie miały wpływu na prowadzenie działań ratowniczych, a SGR pomimo ich posiadania mogły prowadzić działania bez przeszkód. W okresie objętym kontrolą, dokonywano szacowania braków w wyposażeniu oraz sprzęcie. KP PSP w Brzegu występowała z wnioskami do OKW PSP w Opolu o zasilenie dodatkowymi środkami finansowymi, które jednostka otrzymała, lecz w limicie niższym niż wnioskowany.

(akta kontroli str. 301-321, 675, 771-774, 861-955)

3.3. W okresie objętym kontrolą, Komendant przekazywał do KW PSP w Opolu analizy planowanych wydatków budżetowych. Potwierdzały one, że zapewnione środki finansowe przeznaczone na zakup sprzętu, wyposażenia, umundurowania, oraz przeglądów sprzętu będą niewystarczające. Ponadto Komendant informował: w 2023 r. – o problemach finansowych z jakimi może się zmagać, jeśli poziom przyznanych dotacji na wydatki rzeczowe nie zostanie zwiększony; w 2024 r. – o braku środków finansowych na realizację podstawowych zadań oraz prosił o uwzględnienie w projekcie budżetu na 2025 r. zwiększenia poziomu dotacji na wydatki rzeczowe.

Jednostka otrzymała środki finansowe z Funduszu Pomocy Ukrainie oraz dotacji celowych, z których dokonała zakupu: bielizny termoaktywnej, koszulek T-shirt,

⁴² W trakcie oględzin stwierdzono uzupełnione w SGPR Brzeg brakujące wyposażenie, tj.: kaski ochronne z goglami ochronnymi, koszulki typu „T-shirt”, nakolanniki oraz latarki ręczne w ilości odpowiadającej wykazanym niedoborom. Uzupełnienie braków nastąpiło po dniu 30 czerwca 2024 r.

lakieru fluorescencyjnego, światła chemicznego oraz taśmy ostrzegawczej na potrzeby SGPR. Ponadto, w celu zaspokojenia potrzeb SGRT sfinansowano: wymianę opon w pojazdach specjalnych typu Renault Mega City oraz Renault SCKn, zakup akumulatorów, rękawic technicznych, gaśnic, aparatów powietrznych, sygnalizatorów bezruchu, a także uzupełnienie w artykuły medyczne zestawu PSP R1. Komendant wyjaśnił, że w latach 2023-2024 SGR nie otrzymały wyposażenia z zakupów wojewódzkich lub centralnych, a po uzgodnieniach ustnych przeprowadzonych ze Starostą Powiatu Brzeskiego pozyskał nieodpłatnie namiot pneumatyczny z wyposażeniem.

(akta kontroli str. 298-300, 771-772, 859-860)

3.4. Komendant zapewnił zabezpieczenie logistyczne dla SGR na wypadek długotrwałych działań ratowniczych. Komendant wyjaśnił, że zabezpieczenie zostało zorganizowane przy użyciu dostępnych rozwiązań celem stworzenia optymalnych warunków podczas prowadzenia działań ratowniczych. Zabezpieczenie logistyczne częściowo realizowane było w ramach posiadanych własnych zasobów. SGR wyposażone były w pakiety socjalne, które zawierały niezbędne artykuły do higieny osobistej jak: ręcznik, mydło, maszynkę i piankę do golenia, szczoteczkę i pastę do zębów. Na magazynie utrzymywany był stały zapas wody pitnej w butelkach 0,5 l. Dodatkowo każdy z samochodów posiadał kartę flotową umożliwiającą tankowanie paliwa. Dowódcy SGR w Brzegu mieli zabezpieczone środki finansowe w przypadku wyjazdu do działań ratowniczych w postaci kart płatniczych z limitami: 3 500,00 zł dla SGRT oraz 1 000,00 zł dla SGPR. Zabezpieczenie logistyczne stanowił także sprzęt w postaci namiotów pneumatycznych z pełnym wyposażeniem, umożliwiających zakwaterowanie strażaków na miejscu działań. Dodatkowo przy długotrwałych działaniach lub ćwiczeniach, zabezpieczenie logistyczne zapewniał pluton logistyczny funkcjonujący na podstawie rozkazu nr 4/2024/WPO OKW PSP w Opolu z dnia 18 stycznia 2024 r. w sprawie zorganizowania obwodu operacyjnego OKW PSP, a dysponowanie odbywało się poprzez stanowisko kierowania OKW.

(akta kontroli str. 298-300)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

W okresie objętym kontrolą, Komendant zapewnił odpowiednią liczbę pojazdów oraz sprzętu, niezbędnych do realizacji zadań. Posiadane wyposażenie, pomimo stwierdzonych braków, umożliwiło SGR prawidłowe prowadzenie działań ratowniczych. W kontrolowanej jednostce zapewniono utrzymanie gotowości operacyjnej na odpowiednim poziomie, a sprzęt utrzymywany był w dobrych warunkach i w dobrym stanie.

OBSZAR

4. Utrzymywanie przez SGR nominalnej gotowości operacyjnej

Opis stanu
faktycznego

4.1. W okresie objętym kontrolą, w KP PSP w Brzegu prowadzony był monitoring bieżącej gotowości operacyjnej SGR oraz dokonywana była okresowa jej analiza. Działania te polegały na zbieraniu codziennych raportów gotowości SGR, zawierających dane o faktycznym stanie kadrowym, wyposażenia oraz dyspozycyjności poszczególnych, a także poziomie ich gotowości operacyjnej. Po analizie ww. informacji, w Komendzie sporządzano zbiorczą tabelę gotowości SGR i przekazywano ją do Stanowiska Kierowania KW PSP w Opolu⁴³. Proces ten określony został w planach operacyjnych, gdzie opisano szczegółowe zasady

⁴³ Dalej: SK KW PSP w Opolu.

alarmowania i dysponowania grupy oraz wskazano, że stanowisko kierowania KP PSP w Brzegu codziennie analizuje gotowość operacyjną, kwalifikując SGR do odpowiedniego poziomu. Dane są zbierane i przekazywane do SK w KW PSP w Opolu. W przypadku obniżenia gotowości operacyjnej obszar chroniony zabezpiecza SGR która jest zlokalizowana najbliżej miejsca zdarzenia.

(akta kontroli str. 63-127, 773)

4.2. W roku 2023 liczba zapewnionych dni w gotowości „A” dla SGPR i „B” dla SGRT wyniosła 349 i 355, a liczba dni bez zapewnionej gotowości wyniosła odpowiednio 16⁴⁴ i 10⁴⁵. Od 1 stycznia do 30 czerwca 2024 r. liczba zapewnionych dni w gotowości „A” dla SGPR oraz „AB” dla SGRT wyniosła 182 i 165. Gotowość w 2024 r. została obniżona na „A” dla SGRT w liczbie 17 dni, w związku z awarią pojazdu będącego na wyposażeniu grupy. SGPR Brzeg w 2024 r. nie wykazała obniżonej gotowości operacyjnej. Komendant wyjaśnił, że w celu utrzymania nominalnej gotowości operacyjnej *podejmował działania zmierzające do utrzymania sprzętu w sprawności poprzez przeprowadzane przeglądy oraz bieżące naprawy. W sytuacji wycofania sprzętu, [Komendant] dążył by był to krótki okres, zapewniał także odpowiednie stany zmian służbowych z wymaganymi kwalifikacjami.*

(akta kontroli str. 704-721, 773)

4.3. W kontrolowanym okresie, SGR prowadziły łącznie działania ratownicze w dziewięciu zdarzeniach sklasyfikowanych jako MZ – miejscowe zagrożenie. SGPR Brzeg, wzięła udział w siedmiu zdarzeniach, z czego w 2023 r. w czterech oraz w 2024 r. trzech (wszystkie przeprowadzono na obszarze województwa opolskiego). SGRT Brzeg zadysponowano do dwóch zdarzeń w 2023 r. (pierwsze miało miejsce na obszarze chronionym, a drugie - poza terenem województwa).

(akta kontroli str. 282-284, 333-334, 956)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

W kontrolowanym okresie, KP PSP w Brzegu zapewniła nominalną gotowość operacyjną, umożliwiającą prawidłową realizację przydzielonych działań. Komendant rzetelnie monitorował taką gotowość, a wymagane w tym zakresie informacje były przekazywane do SK KW PSP w Opolu. Jednostkowe przypadki dni, w których wymagana gotowość nie została zapewniona lub została obniżona, wynikały z przyczyn obiektywnych, w tym związanych z wymaganą eksploatacją i serwisowaniem pojazdów.

⁴⁴ Liczba dni bez zapewnionej gotowości wynikała z awarii kamery wziernikowej.

⁴⁵ Liczba bez zapewnionej gotowości wynikała z wycofania do serwisu pojazdu bojowego SCRT oraz jednostkowych przypadków wyjazdu na ćwiczenia lub przeprowadzania serwisu pojazdów i ich drobnych napraw.

OBSZAR

5. Sprawowanie przez Komendanta Powiatowego PSP nadzoru nad przygotowaniem i funkcjonowaniem SGR na terenie powiatu

Opis stanu faktycznego

5.1. Komendant na bieżąco sprawował nadzór nad przygotowaniem SGR do prowadzenia działań ratowniczych, w tym monitorował aktualny poziom gotowości grup oraz kontrolował czas ich formowania i osiągnięcia zdolności wyjazdu. W każdym dniu roboczym o godz. 08:00 w KP PSP w Brzegu organizowana była odprawa z dowództwem JRG oraz wydziałem operacyjno-szkoleniowym, podczas której przekazywane były informacje dotyczące służby, stanu sprzętu, oraz planu dnia na służbę w dniu odprawy.

W 2023 r. KW PSP w Opolu, przeprowadziła w obu SGR inspekcje gotowości operacyjnej oddziału/pododdziału centralnego obwodu operacyjnego KSRG. W ich wyniku sformułowane zostały następujące uwagi i wnioski dotyczące: a/ kontynuacji tzw. ćwiczeń zgrywających dla SGR o różnych dziedzinach specjalizacji, b/ zwrócenia uwagi na powtarzające się błędy w wypełnianiu dokumentacji obwodowej.

Komendant wyjaśnił, że *powyższe wnioski i uwagi zrealizowano przez zaplanowane na wrzesień/październik 2024 r. ćwiczenia zgrywające oraz w ramach doskonalenia zawodowego przećwiczone poprawność wypełniania wymaganej dokumentacji. Nie były prowadzone kontrole zewnętrzne SGR.*

(akta kontroli str. 600-619, 773)

5.2. W okresie objętym kontrolą do działań ratowniczych SGR zostały rozdysponowane łącznie dziewięć razy, w tym dwa zdarzenia miały miejsce na terenie powiatu brzeskiego. W obu tych przypadkach działania podjęto na podstawie dyspozycji Stanowiska Kierowania KP SP w Brzegu, a nie jako odwód operacyjny Komendanta Wojewódzkiego, tj. za pośrednictwem SK OKW w Opolu. W konsekwencji Komendant nie sporządził analizy ww. działań ratowniczych, o której mowa w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 17 września 2021 r. w sprawie szczegółowej organizacji krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego⁴⁶.

(akta kontroli str. 298-300, 957)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

W latach objętych kontrolą, Komendant w prawidłowy i rzetelny sposób sprawował nadzór nad przygotowaniem i funkcjonowaniem SGR. Na bieżąco monitorował także stan gotowości operacyjnej grup oraz realizował zalecenia i uwagi wynikające z przeprowadzonych ich inspekcji.

IV. Wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag ani wniosków.

⁴⁶ Dz.U. poz. 1737. Zgodnie z § 44 ust. 3 tego rozporządzenia analizę działania ratowniczego sporządza się dla zdarzenia: 1) śmiertelnego, ciężkiego lub zbiorowego wypadku w związku z udziałem w działaniach ratowniczych; 2) o charakterze masowym; 3) podczas którego działania realizowały siły i środki odvodu operacyjnego na obszarze województwa lub centralnego odvodu operacyjnego lub korzystano z wiedzy ekspertów do spraw prognozowania zagrożeń lub specjalistów do spraw ratownictwa; 4) dysponowania w bezpośrednich działaniach ratowniczych sił i środków z państw sąsiednich albo konieczności uruchamiania procedur informowania i ostrzegania podczas wystąpienia zagrożeń transgranicznych; 5) wystąpienia poważnej awarii w rozumieniu przepisów prawa ochrony środowiska.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Opolu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Opole, 4 września 2024 r.

Kontroler
Paweł Toczek
specjalista kontroli państwowej

/-/

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Opolu
Dyrektor
Iwona Zyman

/-/

.....
podpis